

YMPÄRISTÖVASTUULLINEN ELINKEINOTOIMINTA

Strateginen tavoite 4. Ekosysteemipalvelut on turvattu.

Ekosysteemien toiminnot tarjoavat ihmisille aineellisia ja aineettomia hyötyjä ja palveluita. Ekosysteemipalveluihin kuuluvat esim. yhteyttäminen ja ravinteiden kierto (ylläpitävät palvelut), ravinto ja rakennusaineet (tuotantopalvelut), veden puhdistuminen ja kasvihuonekaasujen sitominen (säätelävät palvelut) sekä virkistäytyminen ja luonnon estetiikka (kulttuuripalvelut). Ekosysteemipalvelut turvataan osana elinkeinotoiminnan edistämistä Pirkanmaalla.

Maakunnassa ymmärretään, että elinvoimaisen ja monipuolisen elinkeinotoiminnan edellytyksenä ovat luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemien rakenne ja toiminta. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pysäytetään, jotta turvataan ekosysteemien toiminta ja ekosysteemipalveluiden saatavuus.

Toimenpide 4. Turvataan suoekosysteemien toiminta suoluonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estämiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

- Ohjataan turvetuotantoa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti jo ojitetuille tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille ja käytöstä poistetuille suopelloille.
- Toteutetaan ennallistamiseen tähtäviä toimenpiteitä, joilla suoekosysteemejä voidaan palauttaa jälleen toimiviksi.
- Edistetään suoluonnon suojelua hiilen sitoutumisen turvaamiseksi osana ilmastonmuutoksen vastaista työtä.

Raportoinnin yhdyshenkilöt: Soili Ingelin ja Mari Rajala

Vuoden 2011 tilanne:

Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavan tausta-aineistoksi on tehty selvitys Pirkanmaan suoluonnon tilasta. Selvityksen mukaan noin 60 % soiden alkuperäisestä pinta-alasta on ojitettu metsänkasvatusta varten ja noin 20 % suoalasta on hävinnyt lähinnä pellon raivauksen vuoksi. Selvityksessä käytetyn aineiston perusteella 4 % eli 10 000 hehtaaria Pirkanmaan alkuperäisestä suopinta-alasta on nykyisin luonnontilassa.

Pirkanmaan suoalasta kuusi prosenttia on suojeltu. Metsähallituksen paikkatietoaineiston mukaan suojelualueiden soiden kokonaispinta-ala on 11 227 ha, josta suurin osa on rämeitä. Yksityismailla sijaitsevien soiden ennallistamistoimia on viimeisen kymmenen vuoden aikana toteutettu noin 50 hehtaaria (Pirkanmaan metsäkeskus). Metsähallituksen ennallistamistoimia on toteutettu 1 740 hehtaaria suojelualueilla ja talousmetsissä noin 85 hehtaaria. (Metsähallitus luontopalvelut).

Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on pyrkiä ohjaamaan turvetuotantoa toiminnan ja ympäristön kannalta soveliaille alueille sekä sovittaa tuotanto yhteen suoluontoon liittyvien arvojen ja vesistöjen hyvän tilan saavuttamista koskevien tavoitteiden kanssa. Tavoitteen saavuttamiseksi kaavaan on osoitettu turvetuotantoon soveltuvia vyöhykkeitä. Vaihemaakuntakaavaa ei ole vielä (10/2012) vahvistettu YM:ssä, joten sen vaikutusta ei tiedetä. Tehty ratkaisu ei kuitenkaan estä turpeenottoa siinä kuvattujen vyöhykkeiden ulkopuolella, eikä kaavalla sen vahvistuttuakaan pystytä näin ollen ohjaamaan turvetuotantoa koko maakunnan alueella.

ELY-keskuksen VAHTI-rekisteriin tallennetaan tiedot turvetuotantoon myönnetyistä ympäristöluvista. Voimassa oleva ympäristönsuojelulaki ei anna mahdollisuutta lupien epäämiseen luonnonarvoiltaan merkittävillenkään alueille, ja lupia on myönnetty myös arvosoilte. Ympäristönsuojelulakia ollaan paraikaa muuttamassa siten, että merkittävät suoluonnon arvot voitaisiin paremmin ottaa huomioon lupaharkinnassa.

Pirkanmaan ELY-keskuksen toiminnalliseen tulossopimukseen vuonna 2012 on kirjattu tavoite valmistautua soidensuojeluohjelman valmisteluun. Soidensuojeluohjelman inventointeja ei ole aloitettu 10/2012.

Vuoden 2012 tiedot:

Turvetuotantoa käsittelevä vaihemaakuntakaava on edelleen ministeriössä vahvistettavana. (vahvistettiin 8.1.2013. Valitettu KHO:een; mukana vaade suoluonnon arvojen turvaamisesta).

Ympäristönsuojelulain muutos on vielä kesken, luonnonarvojen parempi huomioon ottaminen on pysynyt lakiehdotuksessa mukana ja tulee siellä pysymäänkin. AVIn kanta lupiin on tiukentunut.

Soidensuojeluohjelman täydennyksen inventoinnit aloitetaan kesällä 2013.

Vuoden 2013 tiedot:

Turvetuotantoa koskeva vaihemaakuntakaava vahvistettiin YM:ssä 8.1.2013. (Korkein hallinto-oikeus on 1.4.2014 antamallaan päätöksellä hylännyt Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavasta tehdyn valituksen, eikä ympäristöministeriön kaavan vahvistamispäätöstä muutettu. KHO:n päätöksen myötä kaava sai lainvoiman.)

Kokonaismaakuntakaavan valmistelu on käynnistetty, ja tässä yhteydessä on tarkoitus tarkastella uudelleen myös Pirkanmaan suokokonaisuutta sekä suojelun, että todennäköisesti myös turpeenoton näkökulmasta. Tavoitteena on osoittaa maakunnallinen viherverkko, joka osaltaan turvaisi myös suoluonnon merkittävät arvokokonaisuudet.

Ympäristönsuojelulain uudistus etenee hitaasti, luonnonarvoja turvaava osio on edelleen turvetuotannon osalta mukana. Turvetuotantohakemukset kohdistuvat osin edelleen luonnonarvojen suhteen kriittisille alueille. AVI jatkaa tiukkaa linjaansa, päätösten pysyminen ilman tukevaa lainsäädäntöä saattaa olla huonoa.

Pääosa soidensuojeluohjelman maastoinventoinneista toteutettiin kesällä 2013.